

RESMİ BAĞIMSIZ ANAOKULLARI İLE ANASINIFLARI BULUNAN İLKOKUL VE ORTAOKULLARIN AÇIK OYUN ALANLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ (DENİZLİ ÖRNEĞİ)

Hülya GÜLAY OGELMAN¹ - Hande GÜNGÖR² - Özlem KÖRÜKÇÜ³

Hatice ERTEN SARIKAYA⁴ - Ahmet EROL⁵

Günümüzde, büyük kentlerde çarpık ve plansız yapılaşma sonucu olarak güvenli açık alanların (park, oyun alanı, kent ormanı, meydan, vb.) sayıca azalmıştır. Yeterli sayıda açık alanın olmaması ve teknolojik araçların kullanımının da yaygınlaşması ile çocuklar açık alanlara göre kapalı alanlarda oyun oynamaktadırlar. Okul öncesi dönemin yaşamdaki uzun süreli etkileri düşünüldüğünde, özgürce kendilerini ifade edebilecekleri, öğrenme deneyimleri gerçekleştirebilecekleri donanımına sahip açık ve kapalı oyun alanları büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar, açık alan oyunlarının, çocukların duygusal, akademik ve sosyal becerileri ile ilişkili olabileceğini, fiziksel gelişimi açısından birçok becerinin kazanılmasını sağladığını göstermektedir. Bu nedenle, bir okul öncesi kurumun, okul bahçesi ve donanımının, okuldaki iç mekan ve donanımı kadar önemli olduğu söylenebilir. Özellikle büyük şehirlerde, çocuklara evde sağlanamayan ve onların gelişimi için önemli olan hareket imkanlarının okul öncesi kurumlarında sağlanması gerekmektedir. Bunun için sadece kapalı alanların iyi organize edilmiş olması yeterli değildir. Unutulmamalıdır ki kapalı alanları çok iyi hazırlanmış, ama bahçesi olmayan veya oyun materyalleri bulunmayan bir okul öncesi kurum, amaçlarının bir kısmını gerçekleştiremiyor demektir. Bunun için, açık oyun alanlarının uygun büyüklükte olması, çocukların gelişimlerini destekleyecek, onların rahat, özgürce oynayabilecekleri materyallerin bulunmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca, bahçenin güvenliği de çok önemlidir. Bu nedenle bahçe, iyi düzenlenmeli ve donatılmalıdır. Bahçede çocukların koşup oynayacağı çimenli alanlar, bisikletleriyle gezebileceği sert zeminli yollar, kum ve su havuzları bulunmalıdır. Çocukların tırmanabilecekleri aynı zamanda gölge veren ağaçlar, bahçeyi daha çekici kılar. Çeşitli toprak tepelikler, mümkünse küçük bir açık hava tiyatrosu, küçük bir ev, basit bitkiler yetiştirmek için bir bahçe, küçük bir hayvan besleme yeri, çocuklar için çok idealdir. Bu özellikleri kapsayan okul bahçelerinin oluşturulabilmesi için öncelikle okul öncesi sınıflarının olduğu okullarda, açık alanların etkin kullanıma yönelik iyi bir planlamanın yapılması, mevcut durumu ve sorunların saptanması çok önemlidir. Araştırmanın amacı, Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde yer alan resmi bağımsız anaokulları, içerisinde anasınıfı bulunan ilkokul ve ortaokulların bahçelerinin açık oyun alanlarının fiziksel özellik ve donanım açısından bir karşılaştırılmasının yapılmasıdır. Araştırmada, açık oyun alanlarının fiziksel özellikleri ve donanımı açısından, durum analizi gerçekleştirilmeye çalışıldığından, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi İlçeleri'nde faaliyet gösteren 12 resmi bağımsız anaokulu, içerisinde anasınıfları bulunan 13 ilkokul ve 3 ortaokul olmak üzere toplam 28 okul oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, örneklem grubundaki açık oyun alanlarının gözlemlenerek; Açık Oyun Alanları Kontrol Listesinin doldurulması ve okul bahçesinin alan ölçümü, öğrenci sayısı gibi bilgiler konusunda okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, resmi bağımsız anaokullarının açık oyun alanlarının fiziksel özellikler ve materyal olarak ilkokul ve ortaokullardaki anasınıflarına göre materyal ve ekipman açısından daha donanımlı ve büyük bir alana sahip olduklarının belirlenmesine karşılık, her üç okul öncesi eğitim kurumunun açık oyun alanlarının yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyun Alanları, Okul Öncesi Dönem Çocukları, Okul Öncesi Eğitim Kurumları.

¹ Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hgulay@pau.edu.tr

² Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, hgungor@pau.edu.tr

³ Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, okorukcu@pau.edu.tr

⁴ MEB, Denizli, hatice_0417@hotmail.com

⁵ Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ahmete@pau.edu.

COMPARATIVE EXAMINATION OF OPEN PLAYGROUNDS IN OFFICIAL INDEPENDENT KINDERGARTENS AND PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS WITH KINDERGARTEN CLASSES (CASE OF DENİZLİ)

Today, there has been a decrease in the number of safe open spaces (parks, playgrounds, urban forests, squares etc) in large cities due to irregular and unplanned housing. Lack of open spaces and common use of technological devices have caused children to play in closed spaces instead of open spaces. Considering the long-term effects of preschool period in life; open and closed playgrounds where children could freely express themselves and experience learning have a great importance. The studies have showed that open-space games could be associated with emotional, academic and social skills of children and enable them to acquire many skills in terms of their physical development. Thus, we could suggest that schoolyard and equipment of a preschool institution are as important as the indoor and equipment of that school. Especially in large cities, kindergartens are required to provide movement opportunities for children as it is not provided at home and is important for their development. In order to do this, it is not enough to have well-organized closed spaces. It should not be forgotten that a kindergarten with wellorganized closed spaces, but without a schoolyard or game materials apparently fails in accomplishing some of their goals. For that purpose, it is paid attention to have proper-sized open playgrounds and materials that would support the development of children and enable them to play comfortably and freely. Besides, the security of the schoolyard is also very important. Thus, schoolyards should be organized and equipped well. They should contain grassy fields where children could run and play, firm-soil tracks where they could ride their bicycles, as well as sandpits and water pools. Trees where children could climb and benefit from shadows make schoolyards more attractive. Various earthen hills, a small open-air theatre -if possible, a small house, a garden to grow simple plants and a small area to keep animals are very ideal for children. In order to construct schoolyards involving these features, it is very important to primarily make a good plan for the efficient use of open spaces at schools with preschool classes and determine the present condition and problems. The aim of this study is to compare the open playgrounds in the schoolyards of official independent kindergartens and primary and secondary schools with kindergarten classes, which are located in Pamukkale and Merkezefendi districts of Denizli province, in terms of their physical properties and equipment. As this study endeavoured to perform a situation analysis in terms of physical properties and equipment of open playgrounds; a descriptive survey model was used. The sample group of the study consisted of totally 30 schools including 13 official independent kindergartens and 13 primary and 4 secondary schools with kindergarten classes that operate in Pamukkale and Merkezefendi districts of Denizli province in the fall term of the school year of 2015-2016. The study data were obtained by observing the open playgrounds in the sample group and as a result of filling the Check List of Open Playgrounds, measuring the schoolyards and interviewing with school heads concerning information like the number of students. According to the results obtained from the study; even though it was determined that open playgrounds of official independent kindergartens were more equipped and larger than kindergarten classes in primary and secondary schools in terms of physical properties and equipment, it was found that every three preschool institutions had insufficient open playgrounds.

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönemde açık oyun alanları; çocukların kendini rahatça ifade edebilecekleri, yaratıcılıklarını en rahat biçimde sergileyebilecekleri, öğrenme deneyimlerini yaparak yaşayarak ve özgürce oynayarak gerçekleştirebilecekleri önemli öğrenme merkezleridir. Çocuklar, açık oyun alanlarında oynayarak fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimlerini destekleyecek etkinlikler yapma fırsatı bulurlar.

Oyun, çocuğun dünyasında duyguların gelişimi açısından temel bir etkidir. Oyun sürecinde; çocuğun ihtiyaç duyduğu fiziksel ve ruhsal deneyimler, sosyal alışveriş ve anlaşılma isteği, sözel ya da görsel uyarılar ve hayal gücünü destekleyecek etkinlikler bulunur (Schäfer'den Akt. Pankau s.19, 2007). Çocuk oyun oynarken serbestçe hareket edebileceği, kendi ihtiyaçlarını yardımsız karşılayabileceği bir mekâna ihtiyaç duyar. Bunlar dikkate alınarak planlanmış bir okul öncesi eğitim kurumu fiziksel olarak belirli niteliklere sahip olmalıdır. Üç-altı yaş grubuna ait bir okul öncesi eğitim

kurumunda, çocukların büyük ve küçük kaslarını geliştirici evcilik oyunları, kitap, sanat, fen ve doğa çalışmalarını yapabilecekleri açık ve kapalı oyun alanları bulunmalıdır (Oktay, 2004).

Oyunla ilgili materyaller, araç-gereçler ne kadar çeşitli olursa çocukların seçenekleri artacaktır. Seçeneklerin geniş olması, daha oyuna başlamadan çocukların tercih yapma, karar verme, çok yönlü düşünebilme başta olmak üzere birçok bilişsel becerisine olumlu yönde katkı sağlayabilecektir. Çocukların sağlıklı olması, hareket etme ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri ve olumlu ruh halini destekleyebilmek için yağmurlu ve karlı havalar dâhil olmak üzere düzenli olarak açık alanda oyun oynamaları desteklenmelidir (Moyles, 2012). Açık alan oyunu birçok ülkede, hava ne olursa olsun, düzenli olarak yapılan bir etkinliktir. Doğa içinde kendini iyi hissetme olarak tanımlanabilen bu kavram, çocukların oyun ve öğrenmelerinde önemli bir yere sahiptir. Bu yaklaşım içerisinde çocuklar düzenli olarak açık alana çıkarılmaktadırlar (Sandell & Sörlin, 2000). Açık alanda düzenli oyun oynama, çevre bilincinin kazandırılması ve dolayısıyla sürdürülebilir gelişim açısından da önemli kabul edilmektedir (Arlemalm-Hagser, 2006). Açık alandaki oyunlar sırasında çocukların özellikle büyük kas becerilerinin kapalı alanlardaki oyunlara göre daha çok geliştiği görülmektedir. Çocuklar oyun oynayacak alanlarda koşma, zıplama, tırmanma ve fırlatma gibi etkinlikleri yapabilecekleri uygun ekipmanlara sahip olduklarında birçok yeni motor beceriler edinebilirler. Açık alanlarda su, kum gibi materyallerin kullanımı kapalı alanlara göre daha pratik olabilmektedir. Açık alanlarda, duyuşsal gelişimi olumlu yönde etkileyebilecek çok sayıda uyaran bulunmaktadır. Ayrıca çocukların D vitamini ihtiyacından dolayı da açık alanlar, kapalı alanlara göre daha yararlıdır (Berk, 2013; Poest, vd., 1990; Rajakumar & Thomas, 2005).

Okul öncesi eğitim kurumları planlanırken, çocukların eğitiminde oyunun önemli bir yeri olduğu ve oyunun paylaşma, sırasını bekleme, diğer çocuklarla anlaşma yollarını öğrenebilmek için gerekli olduğu düşünülmektedir (Oktay, 2004). İyi düzenlenmiş, planlanmış açık ve kapalı alanlar, çocuklara birçok oyun fırsatı sunabilmektedir. Oyun alanları temelde, alanın büyüklüğü, çocuk sayısı, yaşları, gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve materyaller doğrultusunda düzenlenir (Frost, Wortham & Reifel, 2012).

Bir okul öncesi kurumunda dış mekân ve donanımı çocukların gelişimleri yönünden en az iç mekân ve buradaki malzemeler kadar önemlidir. Türkiye’de özellikle büyük şehirlerde, çocuklara evde sağlanamayan ve onların gelişimi için gerekli olan hareket imkânının okul öncesi kurumunda sağlanması, günümüzde geçmişe göre daha büyük bir önem kazanmıştır. Bu nedenle; uygun büyüklükte bir bahçenin varlığı kadar, dış mekânda çocukların rahatça ve tehlikesizce kullanabilecekleri özellikle büyük kas gelişimi için yararlı araç gerecin olmasına da dikkat edilmelidir. İç mekânı çok iyi hazırlanmış, ama hiç bahçesi olmayan veya bahçe oyuncakları bulunmayan bir okul öncesi kurum, amaçlarının bir kısmını gerçekleştiremeyecektir demektir (Oktay, 2004). Ayrıca, bahçenin nitelikleri ve güvenliği, açık hava oyunlarını şekillendirebileceği için çocuğun gelişiminde büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle bahçe, iyi düzenlenmeli ve donatılmalıdır. Bahçede çocukların koşup oynayacağı çimenli alanlar, bisikletleriyle gezebileceği sert zeminli yollar, kum ve su havuzları bulunmalıdır. Çocukların tırmanabilecekler aynı zamanda gölge veren ağaçlar, bahçeyi daha çekici kılar. Çeşitli toprak tepcikler, mümkünse küçük bir açık hava tiyatrosu, küçük bir ev, basit bitkiler yetiştirmek için bir bahçe, küçük bir hayvan besleme yeri, çocuklar için çok idealdir. Bahçe dışarıdan gelecek tehlikeye karşı korunaklı olmalı sık yeşil çit, tel örgü veya betonarme dekoratif duvar yaptırılmalı ve bahçenin kapısı çocukların açamayacağı bir şekilde düzenlenmelidir. Okul çevresindeki alanın yeşil olması, ağaçlandırılması ya da park haline getirilmesi eğitim öğretim için olduğu kadar, sağlık açısından da önem taşır (Ramazan, 2007). Bahçe her yıl en az bir veya iki kere gözden geçirilmeli, bahçenin çimi, çakıl taşı 1,5-2 cm. büyüklükte aşınan yerler devamlı tamir edilmelidir (Poyraz, 2003). Görüldüğü gibi açık oyun alanlarının niteliği çok farklı açılardan önem taşımaktadır.

Araştırmalar, açık alan oyunlarının çocukların duygusal, akademik ve sosyal becerileri ile ilişkili olabileceğini, fiziksel gelişim açısından birçok becerinin kazanılmasını sağladığını ortaya koymaktadır (Ginsburg, 2006). Okul öncesi dönem çocukları için oyunun anlamı düşünüldüğünde, iyi düzenlenmiş, çeşitli oyuncuğa, kum, su, beton, çim alan, salıncak, kaydırak, tırmanma duvarı gibi araç-gerece, materyale sahip, yaş grubuna uygun oyun alanlarının oluşturulması gereklidir. Çünkü açık oyun alanlarında çevresel faktörler, çocukların oyun davranışlarını etkileyebilmektedir. Buradan

yola çıkararak araştırmanın amacı, Denizli ilindeki resmi bağımsız anaokulları ile anasınıfları bulunan ilkokul ve ortaokulların açık oyun alanlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Anaokulları ve anasınıflarındaki açık oyun alanlarının kum, yeşil, beton, su, otopark, oyun materyalleri ve spor etkinlikleri alanlarının özelliklerinin dağılımı nedir?
2. Anaokullarının ve anasınıflarının açık oyun alanlarının, büyük oyun materyallerine (salıncak, kaydırak, tahterevalli, gondol, tırmanma duvarı) göre dağılımı nedir?
3. Anaokullarının ve anasınıflarının açık oyun alanlarında neler olduğuna ilişkin dağılım nedir?
4. Anaokullarının ve anasınıflarının açık oyun alanlarının çeşitli standartlara göre iyi hazırlanma ve güvenli olma durumuna göre dağılımı nedir?

2. YÖNTEM

Araştırmada, açık oyun alanlarının fiziksel özellikleri ve donanımı açısından, durum analizi gerçekleştirilmeye çalışıldığından, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2006)'a göre betimsel çalışmalar; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan çalışmalardır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi İlçeleri'nde faaliyet gösteren 12 resmi bağımsız anaokulu, içerisinde anasınıfları bulunan 13 ilkokul ve 3 ortaokul olmak üzere toplam 28 okul oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki anaokullarına 2446 çocuk; anasınıflarına 1245 çocuk olmak üzere çalışmada 3691 okul öncesi dönem çocuğunun yararlandığı açık oyun alanları incelenmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Oyun Kontrol Listesi: Oyun Kontrol Listesi, Frost (2011) tarafından hazırlanmış, Wortham ve Reifel (2012) tarafından revize edilmiştir. Liste; Oyun alanında neler var? Oyun alanları çeşitli standartlara göre iyi hazırlanmış mıdır? Ve gerçekten güvenli midir? Oyun alanı ve/veya oyun lideri nasıl işlevsel hale getirilir?" olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Yapılan bu araştırmada oyun alanları kontrol listesinin ilk iki bölümü kullanılmıştır (Akt. Gülay Ogelman, Körükçü, Güngör ve Erten Sarıkaya, 2014, s.184-185).

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, çalışma grubundaki eğitim kurumlarının açık oyun alanlarının Açık Oyun Alanları Kontrol Listesi doğrultusunda gözlemlenmesi ile elde edilmiştir. Bu gözlem sırasında öncelikle oyun alanına gidilmiş ve oyun alanının çeşitli açılardan fotoğrafları çekilmiş, ön inceleme yapılmıştır. Araştırmacılar bu ön inceleme fotoğraflarını Açık Oyun Alanları Kontrol Listesi doğrultusunda incelemişlerdir. İnceleme sırasında oyun alanındaki dikkat çeken noktalar vurgulanmıştır. Oyun alanlarına ikinci ziyarette kontrol listesi ve ön incelemeler doğrultusunda gözlem yapılmış ve her bir oyun alanı için Açık Oyun Alanları Kontrol Listesi doldurulmuştur.

Okul bahçesinin alan ölçümü, çocuk sayısı gibi bilgiler, okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilmiştir. Ayrıca araştırmada okulun bazı özelliklerini öğrenmek amacıyla bir kontrol listesi oluşturulmuş ve okulun kum, su, beton, çim alan, salıncak, kaydırak, tırmanma duvarı gibi bilgileri araştırma kapsamında ortaya konmaya çalışılmıştır.

2.4. Veri Analizi

Araştırmanın verileri, frekans ve yüzde dağılımları doğrultusunda hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Anaokulları ve Anasınıflarındaki Açık Oyun Alanlarının Kum, Yeşil, Beton, Su, Otopark, Oyun Materyalleri ve Spor Etkinlikleri Alanlarının Özelliklerinin Dağılımı

	Anaokulu (12)						Çocuk Başına Düşen Alan <i>m</i> ²	Anasınıfı (16)						Çocuk Başına Düşen Alan <i>m</i> ²
	Var (<i>m</i> ²)		Yok		Toplam			Var (<i>m</i> ²)		Yok		Toplam		
Açık oyun alanı özellikleri	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>m</i> ²	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>m</i> ²
Kum alan	8 (1.453)	66.67	4	33.3	12	100.0	0.59	10 (576)	62.5	6	37.5	16	100.0	0.46
Yeşil alan	11 (16.131)	91.67	1	8.3	12	100.0	6.59	9 (3.572)	56.25	7	43.75	16	100.0	2.87
Beton alan	12 (7.865)	100.0	0	0.0	12	100.0	3.22	13 (26.324)	81.25	3	18.75	16	100.0	21.14
Su alanı	0	0.0	0	0.0	12	100.0	0	0	0.0	0	0.0	16	100.0	0
Otopark alanı	2 (610)	16.67	10	83.3	12	100.0	0	0	0.0	16	100.0	16	100.0	0
Oyun materyalleri için ayrılan alan (park alanı, kaydırak alanı)	10 (3.373)	83.3	2	16.6 7	12	100.0	1.38	9 (2.161)	56.25	7	43.75	16	100.0	1.74
Spor etkinlikleri için ayrılan alan (basketbol potası, voleybol sahası vb)	7 (1.138)	58.33	5	41.6 7	12	100.0	0.47	0	0.0	16	100.0	16	100.0	

Tablo 1’de anaokullarının ve anasınıflarının çoğunluğunda kum, yeşil ve beton alanlarının, oyun materyalleri için ayrılan alanların olduğu belirlenmiştir. Anaokullarında, anasınıflarına göre çocuk başına düşen kum, yeşil alan ve spor etkinlikleri alanı daha fazla iken, anasınıflarında çocuk başına düşen beton alan ve oyun materyalleri için ayrılan alan miktarın anaokullarına göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Anaokulu ve anasınıflarının tamamında su alanının olmadığı; anasınıflarının tamamında otopark alanlarının ve spor etkinlikleri için ayrılan alanın olmadığı, bağımsız anaokullarının ise büyük çoğunluğunda otopark alanlarının olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Anaokullarının ve Anasınıflarının Büyük Oyun Materyallerine (Salıncak, Kaydırak, Tahterevalli, Gondol, Tırmanma Duvarı) Göre Dağılımı

Büyük Oyun Materyalleri	Anaokulu						Anasınıfı					
	Var (Sayısı)		Yok		Toplam		Var (Sayısı)		Yok		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Salıncak sayısı	7 (17)	58.33	5	41.67	12	100.0	9 (15)	56.25	7	43.75	16	100.0
Kaydırak sayısı	11 (29)	91.67	1	8.3	12	100.0	11 (25)	68.75	5	31.25	16	100.0
Tahterevalli sayısı	1 (1)	8.3	11	91.67	12	100.0	2 (4)	12.5	14	87.5	16	100.0
Gondol sayısı	2 (4)	16.67	10	83.3	12	100.0	1 (1)	6.25	15	93.75	16	100.0
Tırmanma Duvarı sayısı	2 (2)	16.67	10	83.3	12	100.0	1 (1)	6.25	15	93.75	16	100.0

Tablo 2’de açık hava oyun materyallerinden okullarda en çok bulunan materyalin anaokullarında % 91.67 (f= 11) ve anasınıflarında % 68.75 (f= 11) oranla “kaydırak” olduğu görülmektedir. Anaokullarında en çoktan en aza doğru büyük oyun materyallerinin sıralamasının; gondol % 16.67 (f= 2), tırmanma duvarı % 16.67 (f= 2) ve tahterevalli % 8.3 (f= 1) olduğu görülmektedir. Anasınıflarında ise en çoktan en aza doğru materyaller, tahterevalli %12.5 (f= 2), gondol % 6.25 (f= 1) ve tırmanma duvarı % 6.25 (f= 1) olarak belirlenmiştir. Tabloya göre bu oyun materyallerinin bulunmadığı okullar vardır.

Tablo 3. Anaokullarının ve Anasınıflarının Açık Oyun Alanlarında Neler Olduğuna İlişkin Dağılım

Oyun Alanında Neler Var?		Bağımsız Anaokulu						Anasınıfı					
		Evet		Hayır		Toplam		Evet		Hayır		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Basketbol, futbol gibi oyunlar için ayrılmış boş bir alan bulunur. Tekerlekli oyuncaklar için kauçuk yollar ve bu yolları oyun alanlarıyla bağlantıları vardır.	5	41.67	7	58.33	12	100.0	8	50.0	8	50.0	16	100.0
2	Kum ve kum oyuncakları, araç-gereçleri bulunur.	8	66.67	4	33.33	12	100.0	3	18.75	13	81.25	16	100.0
3	Su oyunları alanında su oyuncakları, araç-gereçleri bulunur.	0	0.0	16	100.0	16	100.0	0	0.0	16	100.0	16	100.0
4	Dramatik oyun alanı (oyun evleri, ev eşyaları/araç ve gereçleri, kostümler vb.) bulunur.	5	41.67	7	58.33	12	100.0	5	31.25	11	68.75	16	100.0
5	Tırmanma, giriş, çıkış, sürünme, dolaşma vb. egzersiz imkânı veren oyun parkuru vardır.	9	75.0	3	25.0	12	100.0	4	25.0	12	75.0	16	100.0
6	Tırmanma, kazma, kaymayı sağlayacak toprak höyükler bulunur.	7	58.33	5	41.67	12	100.0	2	12.5	14	87.5	16	100.0
7	Ağaçlar ve doğal bir alan bulunur.	9	75.0	3	25.0	12	100.0	8	50.0	8	50.0	16	100.0
8	Yatay ve dikey tepeler, vadiler bulunur.	3	25.0	9	75.0	12	100.0	0	0.0	16	100.0	16	100.0
9	Kasa, lastik, plaka, pano, tezgâh, çivi, çekiç vb. araçları içeren yapı inşaat alanı vardır.	1	8.33	11	91.67	12	100.0	1	6.25	15	93.75	16	100.0
10	Uçak, bot, gemi ya da araba gibi bir araç vardır. (Bu araç yıl içerisinde farklı bir araçla yer değiştirebilir.)	2	16.67	10	83.33	12	100.0	2	12.5	14	87.5	16	100.0
11	Denge tahtası, salıncak, kaydırak, tırmanma duvarı gibi aktif oyunun sağlayabilecek araç-gereçler bulunur.	10	83.33	2	16.67	12	100.0	12	75.0	4	25.0	16	100.0
12	Organize edilmiş oyunlar içi boş bir alan.	10	83.33	2	16.67	12	100.0	9	56.25	7	43.75	16	100.0
13	Çocukların bireysel olarak zaman geçirebileceği alanlar (tüneller, çardaklar, oyun evleri) vardır.	9	75.0	3	25.0	12	100.0	5	31.25	11	68.75	16	100.0
14	Güvenliği sağlamak için çitler, kapılar, duvarlar, pencereler bulunur.	11	91.67	1	8.33	12	100.0	11	68.75	5	31.25	16	100.0
15	Çiçek, sebze, bitki bahçeleri vardır. Bu bahçe ile çocuklar ilgilenir.	8	66.67	4	33.33	12	100.0	5	31.25	11	68.75	16	100.0
16	Hayvan barınakları (kuş, böcek yuvaları vb.) bulunur.	3	25.0	9	75.0	12	100.0	2	12.5	14	87.5	16	100.0
17	Etrafı ve üstü branda vb. malzeme ile çevrelenmiş, açık alan sınıfı vardır. Bu sınıfta kapalı alan etkinliklerinden bazılarını (müzik, resim, sanat vb.) yapma imkânı bulunur.	3	25.0	9	75.0	12	100.0	2	12.5	14	87.5	16	100.0
18	Çeşitli araç-gereçlerin oyun bitiminde konulduğu depo vardır.	7	58.33	5	41.67	12	100.0	4	25.0	12	75.0	16	100.0
19	Grup etkinliklerinin yapılmasını sağlayıcı banklar, masalar, vb. araç-gereç bulunur.	7	58.33	5	41.67	12	100.0	6	37.5	10	62.5	16	100.0
20	Tüm materyaller, araç-gereçler gelişim özelliği farklılaşan çocuklar için uygundur.	5	41.67	7	58.33	12	100.0	3	18.75	13	81.25	16	100.0

Tablo 3’de anaokullarının ve anasınıflarının oyun alanlarında neler olduğuna ilişkin dağılımları incelendiğinde, bağımsız anaokullarının oyun alanlarında bulunması gereken özellikler açısından anasınıflarına göre daha avantajlı olduğu söylenebilir. Anaokullarının çoğunluğunun açık oyun alanlarında, basketbol, futbol gibi oyunlar için ayrılmış boş bir alan; kauçuk yollar; dramatik oyun alanları; yatay, dikey vadi ve tepeler; yapı inşaat oyun alanı; uçak, bot, gemi ya da araba gibi bir araç; hayvan barınakları, açık alan sınıfları, normal gelişim özelliği göstermeyen çocukları için materyaller bulunmamaktadır. Anasınıflarının çoğunluğunun açık oyun alanlarında, kum oyun alanı, dramatik oyun alanı; egzersiz oyun parkuru; toprak höyükler; yapı inşaat alanı; uçak, bot, gemi ya da araba gibi bir araç; çocukların bireysel zaman geçirebilecekleri alan; bitki, sebze bahçeleri; hayvan barınakları; açık alan sınıflar; depo; banklar-masalar ve normal gelişim özelliği göstermeyen çocukları için materyaller bulunmamaktadır. Çalışma grubundaki hiçbir kurumda su ve kum oyun alanı ve materyalleri bulunmamaktadır. Anasınıflarının tamamında da yatay ve dikey tepeler, vadiler bulunmamaktadır. Bulgulara göre bağımsız anaokullarında ve anasınıflarında ortak eksiklikler olduğu göze çarpmaktadır. Ancak anaokullarının açık oyun alanlarındaki materyaller ve düzeneklere ilişkin oranlarının anasınıflarına göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4’de anaokullarının ve anasınıflarının oyun alanı çeşitli standartlara göre iyi hazırlanma ve güvenli olma durumuna göre dağılımları incelendiğinde, anaokullarının ve anasınıflarının çoğunluğunda tırmanma ve hareketli ekipmanların altında sıkıştırılmış kum ya da ahşaptan bariyerler bulunmadığı; salıncak koltuklarının yumuşak ya da hafif bir malzemedan yapılmadığı; girişte, alan için yaş grubu aralıkları yetişkinlerin rehberliğinde ihtiyaç olduğunu ve olası tehlike durumlarını açıklayan işaretler/uyarıların bulunmadığı görülmektedir. Bunlara ek olarak anasınıflarının çoğunluğunda araç-gereçlerin, materyallerin boyutu çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmadığı; engelli çocuklar için ayarlanabilir yükseklikte olmadıkları; kaydırakların güneşin altında kaldığı; halatların gevşek olduğu; hareket alanlarında kablo vb. bulunabildiği; çocukların üzerinde yüzük ya da kolye gibi takıların olabildiği; denge tahtalarının, zincirlerin, kabloların yüksekliklerinin standartlar ölçüsünde olmadığı; olası tehlikelere karşı su kaydırakları ve trafik ile ilgili tehlikelerin (sokaklar, otoparklar vb.) kontrol edilmediği görülmektedir.

Tablo 4. Anaokullarının ve Anasınıflarının Açık Oyun Alanlarının Çeşitli Standartlara Göre İyi Hazırlanma ve Güvenli Olma Durumuna Göre Dağılımları

Oyun Alanı Çeşitli Standartlara Göre İyi Hazırlanmış mıdır? Gerçekten Güvenli midir?	Bağımsız Anaokulu						Anasınıfı							
	Uygun		U. Değil		Toplam		Uygun		U. Değil		Toplam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	Tehlikeli olabilecek bölgelerde (hendekler, derin su vb.) koruyucu çit kapı gibi unsurlarla güvenlik önemi alınmıştır.		10	83.33	2	16.67	12	100.0	12	75.0	4	25.0	16	100.0
2	Tüm tırmanma ve hareketli ekipmanların altında yüzeye düşüş bölgeleri boyunca 20-30 cm uzunluğunda sıkıştırılmış kum ya da ahşaptan bariyerler bulunur.		4	33.33	8	66.67	12	100.0	2	12.5	14	87.5	16	100.0
3	Araç-gereçlerin, materyallerin boyutu çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygundur. Engelli çocuklar için ayarlanabilir yüksekliktedir.		6	50.0	6	50.0	12	100.0	3	18.75	13	81.25	16	100.0
4	Çöplerin toplanacağı bir alan vardır. Yüksek gerilim hattı yoktur. Toksik tehlikelere karşı önlem alınmıştır.		9	75.0	3	25.0	12	100.0	11	68.75	5	31.25	16	100.0
5	Hareketli parçalarda herhangi bir sorun yoktur. (Örn.: Eziklik , yıpranma , paslanma , gıcırda ma , gevşeme vb.)		8	66.67	4	33.33	12	100.0	9	56.25	7	43.75	16	100.0
6	Gevşek, eksik, kırık parçalar kolayca temin edilebilmektedir.		11	91.67	1	8.33	12	100.0	7	43.75	9	56.25	16	100.0
7	Salıncak koltukları yumuşak ya da hafif bir malzemeden (Örn.: Kauçuk , plastik) yapılmıştır. Basketbol pota direği yastıklı olmalıdır. Futbol zemini topraktır.		5	41.67	7	58.33	12	100.0	2	12.5	14	87.5	16	100.0
8	Tüm güvenlik araç-gereçleri iyi bir şekilde tamir edilmektedir.		9	75.0	3	25.0	12	100.0	10	62.5	6	37.5	16	100.0
9	Çocukların başlarının sıkışabileceği (ortalama 9 cm * 23 cm boyutlarında) boşluklar bulunmamaktadır.		11	91.67	1	8.33	12	100.0	11	68.75	5	31.25	16	100.0
10	Tüm araç-gereçlerin bükülmeyen, kırılmayan, parçalanmayan, çözülmeyen bir şekilde yapılması, ağır araç-gereçlerin yerin altına en 10 cm lik derinlikte sabitlenmiştir.		11	91.67	1	8.33	12	100.0	11	68.75	5	31.25	16	100.0
11	Araç-gereçler arasında ortalama 180 cm uzaklık bulunmalıdır. Bu uzaklık araç-gerecin türüne ve konumuna göre farklılık gösterebilir.		10	83.33	2	16.67	12	100.0	8	50.0	8	50.0	16	100.0
12	Metal kaydırak ya da kuleler güneşin altında kalmamıştır. Üzerlerinde güneşten koruyucu teneneler bulunmaktadır.		6	50.0	6	50.0	12	100.0	6	37.5	10	62.5	16	100.0
13	Koruyucu bariyerlerin ve diğer araç-gereçlerin yüksekliği standartlar ölçüsündedir.		10	83.33	2	16.67	12	100.0	8	50.0	8	50.0	16	100.0
14	Halatlar gevşek değildir. Hareket alanlarında kablo vb. bulunmamaktadır. Çocukların üzerinde yüzük ya da kolye gibi takılar yoktur.		8	66.67	4	33.33	12	100.0	6	37.5	10	62.5	16	100.0
15	Denge tahtalarının, zincirlerin, kabloların yükseklikleri standartlar ölçüsündedir.		7	58.33	5	41.67	12	100.0	4	25.0	12	75.0	16	100.0
16	Girişte, alan için yaş grubu aralıkları yetişkinlerin rehberliğinde ihtiyaç olduğunu ve olası tehlike durumlarını açıklayan işaretler/uyarılar vardır.		4	33.33	8	66.67	12	100.0	3	18.75	13	81.25	16	100.0
17	Ortalıkta herhangi bir çıkıntının ve dolanabilecek nesne bulunmamaktadır.		7	58.33	5	41.67	12	100.0	11	68.75	5	31.25	16	100.0
18	Araç-gereçlerin kullanıldığı alanlarda beton zemin kullanılmamıştır. Olası düşmelere karşı zemin yumuşak malzemelerle döşenmiştir.		10	83.33	2	16.67	12	100.0	8	50.0	8	50.0	16	100.0
19	Olası tehlikelere karşı su kaydırakları ve trafik ile ilgili tehlikeler (sokaklar, otoparklar vb.) kontrol edilmiştir.		11	91.67	1	8.33	12	100.0	6	37.5	10	62.5	16	100.0

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde yer alan resmi bağımsız anaokulları, içerisinde anasınıfı bulunan ilkököl ve ortaokulların bahçelerinin açık oyun alanlarının fiziksel özellik ve donanım açısından bir karşılaştırılmasının yapıldığı bu çalışmanın sonuçlarına göre bağımsız anaokullarında çocuk başına düşen kum ve yeşil alan anasınıflarına göre daha fazla iken anasınıflarında çocuk başına düşen beton alanın bağımsız anaokullarına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Bağımsız anaokullarında ve anasınıflarının tamamında su alanı bulunmamaktadır. Anasınıflarının tamamında otopark alanı bulunmamaktadır. Oyun materyalleri için alana sahip olma açısından bağımsız anaokulları, anasınıflarına göre daha yeterli düzeyde iken, anasınıflarında çocuk başına düşen oyun materyali alanının bağımsız anaokullarına göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Oyun materyalleri açısından anaokullarının ve anasınıflarının çoğunluğunda, tahterevalli, gondol ve tırmanma duvarı bulunmamaktadır. Oyun alanı ve materyaller açısından bağımsız anaokulları ve anasınıflarının açık oyun alanlarında önemli eksikliklerin olduğu belirlenmiştir.

Açık oyun alanlarında bulunması gerekenlerle ilgili bağımsız anaokullarının çoğunluğunda; basketbol, futbol gibi oyunlar için ayrılmış boş bir alan; tekerlekli oyuncaklar ve bu oyuncaklar için kauçuk yollar; su ve su oyuncakları; dramatik oyun alanı; yatay ve dikey tepeler, vadiler; yapı ve inşaa oyunları alanı; uçak, bot, gemi gibi araçlar; hayvan barınakları; açık alan sınıfları ve gelişim özellikleri farklılık gösteren çocuklar için araç gereçler bulunmamaktadır. Anasınıflarının çoğunluğunda ise kum ve kum oyuncakları; su ve su oyuncakları; dramatik oyun alanı; egzersiz oyun alanı; yapı inşaa oyunları alanı; uçak, bot, gemi gibi araçlar; çocukların bireysel zaman geçirebileceği alanlar; toprak höyükler; bitki bahçesi; hayvan barınakları; açık alan sınıfı; depo; grup etkinlikleri için banklar; ve gelişim özelliği farklılaşan çocuklar için araç gereçler bulunmamaktadır. Anasınıflarının tamamında yatay ve dikey tepeler, vadiler yer almamaktadır. Görüldüğü gibi bağımsız anaokulları ve anasınıflarının açık oyun alanlarında araç gereç ve donanım açısından önemli eksiklikler bulunduğu söylenebilir. Ayrıca bağımsız anaokullarının açık oyun alanlarının, anasınıflarının oyun alanlarına göre araç gereç ve donanım açısından daha yeterli düzeyde olduğu belirtilebilir.

Araştırma kapsamındaki okulların açık oyun alanlarının, çeşitli standartlar eşliğinde iyi hazırlanma ve güvenlik durumları incelendiğinde; bağımsız anaokullarının çoğunluğunda, araç gereçlerin altında kum ya da ahşaptan bariyerlerin olmadığı; salıncak koltuklarının yumuşak ve hafif bir malzemenle yapılmadığı, pota direğinde yastık olmadığı, futbol zeminin toprak olmadığı; yaş aralıklarını, tehlike durumlarını açıklayan işaretlerin, uyarıların bulunmadığı belirlenmiştir. Anasınıflarının çoğunluğunda ise araç gereçlerin altında kum ya da ahşaptan bariyerlerin olmadığı; araç-gereçlerin, materyallerin boyutunun engelli çocuklar için ayarlanabilir yükseklikte olmadığı; gevşek ve eksik parçaların kolayca temin edilemediği; salıncak koltuklarının yumuşak ve hafif bir malzemenle yapılmadığı, pota direğinde yastık olmadığı, futbol zeminin toprak olmadığı; kaydırak ve kulelerin güneş altında kaldığı, güneşten koruyucu tentelerin bulunmadığı; halatların gevşek olduğu, hareket alanlarında kablo vb. çocukların takılabileceği nesnelerin bulunduğu; denge tahtaları, zincir ve kabloların yüksekliklerinin standartlar ölçüsünde olmadığı; otopark gibi olası tehlikelerin kontrol edilmediği görülmektedir. Araç gereç ve donanımın yanı sıra çeşitli standartlar ve güvenlik açısından da bağımsız anaokullarının, anasınıflarına göre daha yeterli durumda bulunmasına karşılık iki kurumdaki açık oyun alanlarının yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Alan yazın incelendiğinde, küçük çocuklar için oyun alanlarının güvenli, tüm gelişim alanlarını destekleyebilecek materyallerden oluşan ve özel olarak düzenlenmesi gereken mekânlar olması gerekliliği vurgulanmaktadır (Frost, 1992; Frost, Wortham & Reifel, 2012; Public Playground Safety Handbook, 2010). Açık oyun alanları yalnızca fiziksel gelişime hitap etmemeli, sosyal, duygusal, dil ve bilişsel gelişimi de destekleyebilecek araç gereçlere sahip olup, bu şekilde düzenlenmelidir (Moore & Wong, 1997). Çocuklara çeşitli oyun imkanları sunabilmelidir (Singer & Singer, 2000). Böylece yaratıcılığı ve oyun davranışlarını da destekleyebilecektir. Bu nedenle oyun alanlarında küçük ve büyük kas becerilerini destekleyecek materyaller, düzenekler, bireysel dinlenme alanları, küçük ve

büyük grup çalışma alanları bulunmalıdır. Ayrıca çocukları araştırmaya, denemeye, sembolik oyunlara teşvik edebilmelidir (Scarlett, Naudeau, Salonijs-Pasternak & Ponte 2005). Su ve kum, çocukların yaratıcılığını geliştiren açık uçlu oyun materyalleri olmalarının yanı sıra fiziksel gelişimi ve duygusal gelişimi de doğrudan etkileyebilecek öneme sahiptirler (Kalish, 1995). Bu araştırmadaki çarpıcı bulgulardan biri, açık oyun alanlarının tamamında su oyunları ile ilgili bir düzenlemeye rastlanılmaması olmuştur.

Türkiye’de son yıllarda çeşitli illerde yapılan benzer çalışmalarda, çocukların açık oyun alanları incelenmiştir. Ankara (Gönen & Saranlı, 2014), Balıkesir (Türkan, 2009), Çanakkale (Başaran Uysal, 2015), Erzurum (Yılmaz & Bulut, 2003); Isparta (Uskun, Kişioğlu, Altay, Çıknar & Kocakaya, 2008), İstanbul (Bayraktaroğlu & Büke, 2015), Kocaeli (Çelik, 2012) Konya (Duman & Koçak, 2013) ve Uşak (Koçan, 2012) illerinde de gerek eğitim kurumlarında gerekse halka açık çocuk parklarının, oyun alanlarının güvenlik, araç ve gereç açısından incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardaki ortak nokta; gerek büyükşehir gerek küçük şehir olmak üzere farklı illerdeki oyun parkları incelenmesine karşılık oyun parklarının güvenlik, araç gereç sayısı, niteliği açısından bu illerde çok ciddi eksikliklerin bulunmasıdır. Bu çalışmanın bulguları da önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Türkiye’de yapılan bu çalışmaların sonucunda, eğitim kurumlarındaki ve halka açık oyun alanlarının eğitimciler, mimarlar, mühendisler başta olmak üzere farklı disiplinlerden gelen uzmanlar tarafından incelenip, düzenlenmesi gerekliliği açık bir şekilde ortadadır. Çocukların oyun hakları ve oyunun hayat boyu devam eden etkileri unutulmamalıdır.

Sonuç olarak, eğitim kurumlarında okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme potansiyellerini daha çok geliştirebilecek, daha donanımlı, daha geniş açık oyun alanlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Gerek eğitim kurumlarındaki gerekse halka açık parklar uluslararası standartlara göre düzenlenmelidir. Farklı gelişim özellikleri gösteren çocuklara yönelik oyun alanları artırılmalıdır. Oyun alanlarındaki güvenlik önlemleri artırılmalıdır. Okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaokulların bünyesinde olmak yerine bağımsız anaokulları gibi yalnızca okul öncesi eğitime ayrılmış binalarda verilmelidir. Böylece oyun alanları ile ilgili de kalitede artış sağlanabilecektir. Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları açık oyun alanlarının düzenlenmesi, etkin kullanımı konusunda ortak projeler yürütmelidirler. Şehirlerde, en güvenli, en sağlıklı ve en eğitici oyun parklarının belirlendiği yarışma gibi organizasyonlar gerçekleştirilmelidir. Böylece kurumların ideal oyun alanı oluşturma çabaları desteklenmiş olabilecektir. Oyun alanlarının çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini ele alan boylamsal çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Oyun alanlarının etkili kullanımı ile ilgili öğretmen adaylarına ve öğretmenlere eğitimler verilmelidir. Okul öncesi eğitimi öğretmenleri tüm hava koşullarında çocuklara düzenli olarak açık alanlarda etkinlikler yaptırmalıdır. Aile katılımı çalışmalarında çocukların düzenli açık alanda oynamasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Macera oyun alanları yaygınlaştırılmalıdır. Özellikle büyük şehirlerde yeşil alanlar ve oyun parkları artırılmalıdır. Oyun alanlarının donanım, araç gereç açısından eksiklikleri giderilmelidir. Oyun parklarının tüm girişlerine hangi yaş gruplarının hangi koşullarda yararlanabileceği, yetişkinin hangi durumlarda çocuğa rehberlik etmesi gerektiği gibi açıklayıcı ve alanı tanıtıcı bilgilere yer verilmelidir. Kapalı oyun alanlarının donanımı, bu alanlardan nasıl yararlanıldığı ile ilgili çalışmalar da artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

Arlemalm-Hagser, E. (2006). Gender, playing and learning in natural outdoor environments. Eds. J. Brodin and P Lindstrand). *Interaction in outdoor play environments- Gender, culture and learning*. (pp. 23-45). Report no. 47, Technology, Communication and Disability, Child and Youth Science, Stockholm: Stockholm Institute of Education.

Başaran Uysal, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının geliştirilmesinde bir yerel katılım deneyimi. *Megaron*, 10, (3), 423-439.

Bayraktaroğlu, B. ve Büke, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının evrensellik ölçütleri açısından incelenmesi: Fenerbahçe-Pendik sahil şeridi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3, (3), 371-378.

Berk, L. E. (2013). *Bebekler ve Çocuklar. Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa*. Nesrin Işıkoğlu Erdoğan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43, (1), 79-88.
- Duman, G. ve Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, (1), 64-81.
- Frost, J. L. (1992). *Play and Playscapes*. New York: Delmar Publishers.
- Frost, J. L., Wortham, S. C. & Reifel, S. (2012). *Play and child development* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Ginsburg, K. (2006). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *American Academy of Pediatrics*, 119, (1), 182-191.
- Gönen, M. ve Saranlı, A. G. (2014). Okul öncesinde kapalı ve açık hareket alanlarının yeterliliğinin değerlendirilmesi: Başkent Ankara örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3, (3), 409-419.
- Gülay Ogelman, H., Körükçü, Ö., Güngör, H. ve Erten Sarıkaya, H. (2014). Oyun Etkinliğinde Çevre Düzenlemesi ve Oyun Alanları. Gülay Ogelman H. (Ed.). *Yaşamın İlk Yıllarında Oyun: Oyuna Çok Yönlü Bakış içinde* (s. 175-210). Ankara: Pegem Akademi.
- Kalish, S. (1995). *Your Child's Fitness: practical advice for parents*. Champaign: Human Kinetics.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (16. Bakı)*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçan, N. (2012). Çocuk oyun alanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma: Uşak kenti Kemalöz mahallesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28, (4), 315-321.
- Moore, R. C. & Wong, H. H. (1997). *Natural Learning: the life history of an environmental schoolyard*. Berkeley: MIG.
- Moyles, J. (2012). *A-Z of Play in Early Childhood*, USA: Open University Press.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Pankau, J.G. (2007). *Spiel - Spieltheorie Der Stellenwert ästhetischer Bildung in Kindergarten und Schule und im Kanon der Fächer. Hochschuldidaktische Handreichung Kindertheater*. (Herausgeber: Hering J. und Nickel S.) 19-20. Bremen: Robert-Bosch Stiftung.
http://www.elementargermanistik.uni.bremen.de/Handreichung_Pankau_Kindertheater.pdf.
- Poest, C. A., Williams, J. R., Witt, D. D. & Atwood, M. E. (1990). Challenge to move: Large muscle development in young children. *Young Children*, 45, 4-10.
- Poyraz, H. (2003). Okul Öncesi Kurumlarında Fiziksel Şartlar ve Fiziksel Güvenlik. Poyraz, H. ve Dere, H. (Ed.). *Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri içinde* (s. 53-69). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Public Playground Safety Handbook (2010).
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:L8f1ZVGxkuUJ:www.cpsc.gov/en/media/documents/safety-education/safety-guides/sports-and-recreation/playground-safety/325/+&cd=1&hl=tr&ct=clnk>.
- Rajakumar, K. & Thomas, S. (2005). Reemerging nutritional rickets: A historical perspective. *Archives of Pediatric and Adolescent Medicine*, 159, 335-41.
- Ramazan, O. (2007). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel Ortam. Ayla Oktay ve Özgül Polat Unutkan (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular içinde* (s.45-60). İstanbul: Morpa Yayınları.
- Sandell K. & Sörlin, S. (2000). Naturen som ungdomsfostrare. (The nature as foster the youth). *Friluftshistoria - Från hårdande friluftsliv till ecoturism och miljöpedagogik*. (pp. 27-46). Malmö: Daleke grafiska AB.
- Scarlett, W. G., Naudeau, S., Salonijs-Pasternak, D. & Ponte, I. (2005). *Children's Play*. USA: Sage Publications.
- Singer, D. & Singer, J. (2000). *Make-Believe: Games and Activities for Imaginative Play*. Washington, DC: Magination Press.
- Türkan, E. E. (2009). *Balıkesir Kenti Çocuk Oyun Alanlarının İrdelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uskun, E., Kişioğlu, A. N., Altay, T., Çıkınlar, R. & Kocakaya, A. (2008). Assessment of the current status of playground safety in the midwestern region of Turkey: an effort to provide a safe environment for children. *The Turkish Journal of Pediatrics*, 50, 559-565.
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z. (2003). Kentsel mekanlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/158/yilmaz.htm.